

A HOLLAND FEGYVERES ERŐK ÉS A LOGISZTIKA

Várvölgyi Zoltán¹

Hollandia fejlett ipari ország, lakossága tizenöt millió fő, területe 40844 km². Bruttó nemzeti összterméke 1993-ban 261 milliárd dollár volt, s ennek 2,65 %-át, azaz 6,78 milliárdot fordított védelmi kiadásokra. Így az egy főre jutó 240 dollárral a NATO tagországok átlagának felel meg.

A közelmúlt történelmi eseményei, a NATO új követelményeinek való megfelelés érdekében a Holland Fegyveres Erők napjainkban a személyi állományra és technikai eszközökre egyaránt vonatkozó, struktúra-változásokkal járó leépítések és átszervezések alatt állnak. Az első szakasz 1991. és 1995. között tart a létszám 16 %-os csökkentésével, a második pedig 1995-től kezdődik és az ezredfordulóval ér véget a hivatásos (önkéntes) katonák és polgári alkalmazottak további csökkentésével. (Az átszervezések zömét ez utóbbi időszakra tervezik.) A sorállomány szolgálati idejét 12 hónapról 9-re mérsékelik, majd 1998-tól megszüntetik a sorkötelezettséget. Az új arcú fegyveres erők - más csak önkénteseket foglalkoztatóakhoz hasonlóan - többre fog kerülni a jelenleginél. Azonban az 1990-es évek védelmi költségvetés-tervezetei összegben közel azonosak, de mivel egy hosszabb idő óta csökkentés alatti szervezetre vonatkoznak ezért a fedezet várhatóan elég lesz.

1. A Holland Fegyveres Erők felépítése

A Holland Fegyveres Erők szervezetekből és haderőnemekből állnak az alábbi bontásban:

- Központi Szervezet (Honvédelmi Minisztérium),
- Királyi Haditengerészet,

---

1 Várvölgyi Zoltán százados, a MH HCSF-ség tervező tisztje, tudományos ösztöndíjas; A tanulmány megírásához szükséges információkat és tapasztalatokat a Holland Fegyveres Erők Védelmi Akadémiáján szereztem, ahol részt vettem egy tudományos nemzetközi törzstiszti felkészítő tanfolyamon

- Királyi hadsereg,
- Királyi Légierő,
- Királyi Katonai Rendőrség.

A fegyveres erők rendeltetése - a holland külpolitikának megfelelően - válságkezelési műveletekben való részvétel, s az emiatt adódható fenyegetésekkel szemben az ország védelmi, valamint a nemzeti és a NATO-hoz tartozó területek sérthetlenségének biztosítása.

Feladataik az alábbiak szerint oszthatóak fel:

1. Az ENSZ irányítása alatt végrehajtott békefenntartó műveletekben részvétel, de ezek száma nem lehet több, mint négy. (Ebben az esetben egy-egy válságövezetbe zászlóaljat meg nem haladó erő küldhető. Zászlóalj alatt nem feltétlenül a szárazföldi erökhöz tartozókat értenek, annak felel meg kettő hadihajó vagy egy harci repülő század is.) A fegyveres erőknek ezt a fokozott igénybevételt három évig kell bírniuk úgy, hogy egy katona csak egyszer és legtovább fél évre küldhető ki. Ez azt is jelenti, hogy egy ilyen - feltételezett - intenzitású igénybevétel során az alegységek nagy része sorra kerülne.

2. Békeidőben fenntartani azt a képességet, hogy védelmi céllal bármely NATO tagországhoz tartozó területre bevonuljanak, s ezt követő békét kényszerítő hadműveletekben elégséges részt vállaljanak. Itt elsősorban a magas fokú mozgóképességgel bíró, illetve könnyen szállítható egységek, alegységek jöhetnek számításba, így **a légimozgékonyaságú dandár, a könnyű brigád vagy a tengerészgyalogos hadműveleti csoport.**

3. Ütőképesség és az infrastruktúrális elemek fenntartásával hozzájárulni a NATO erejének megőrzéséhez, amelynek egy jelentős erejű fenyegetés, agresszió ellen is biztosítania kell a tagországok területi sérthetlenségét, szuverenitását.

A katonai felsővezetők azzal számolnak, hogy az 1989 előtti állapotok nem térhetnek vissza, ezért egy esetleges külső fenyegetés kisebb erejű, a veszélyeztetettségi időszak pedig hosszabb lesz. A fegyveres erőkkel szemben támasztott új követelmények közül **a hatékonyságot és egy másik területre való gyors bevonulási képességet** helyezik előtérbe.

A csökkentések befejeztével a fegyveres erők létszáma 70500 fő lesz. Komoly konfliktus esetén a tengeri flotta és a légierő - kisméretű közreműködéssel - képes lesz nagylétszámú, ún. *Extra szervezetek* létrehozására.

A Királyi Haditengerészet

E haderőnem jelenlegi szervezetét változtatások nélkül tervezik fenntartani annak ellenére, hogy elsődlegesen a kiszolgáló szervezeteket érintő csökkentések 25 %-osak lesznek.

A szakemberek egy konfliktus esetén feltételezik, hogy igény lesz a vállalkozást végrehajtó csapatok aktívabb tevékenységére. A tengerészgyalogos csapatokat a változások nem fogják érinteni.

A kételtű szállítóhajók száma is változatlan marad, s a támadások végrehajtása során alkalmazási lehetőségük kutatási téma lesz. A leszerelések jegyében egy aknatelepítő hajót kivonnak a rendszerből, s számos korszerűsítési program elmarad.

A Királyi Hadsereg

E haderőnem béke és háborús létszámának csökkentését az új biztonsági helyzet és a válságkezelési feladatok határozzák meg. Struktúráját annak érdekében kellett változtatni, hogy megfeleljen, illetve illeszkedjen a fegyveres erőkkel szemben támasztott új, az ún. "*mozgóképes elhárító-összpontosító elmélet*" követelményeibe. Ezért hozták létre új elemként a **Gyorsreagálású Erőket**.² Ezek olyan, azonnali készségű alegységek, amelyek szükség esetén az ország bármely pontjára igen rövid idő alatt eljutnak. Ezt mozgósítás nélkül, alegységenként külön, illetve egy szervezetben, a **Légi Mozgékönyságú Dandárban** is képesek teljesíteni.

---

2 Mivel a hadseregnek képesnek kell lennie a NATO területén kívül eső válságkezelésekben is részt venni, ezért alkalmazhatóságuk miatt e szervezeteket fogják ilyen jellegű feladatokkal megbízni. Állományukat már jelenleg is csak hivatásos és önkéntes katonák alkotják.

A békeidőszak másik, legnagyobb létszámú és erejű részét a **védelmi erők** képezik. Gyorsan mozgósítható állománnyal rendelkeznek és a feladatok végrehajtására rövid idő alatt készen kell lenniük. Állományukba **gépesített brigádok** és az őrzési-járőrözési tevékenységre is kiválóan alkalmas - szintén új elemként létrehozott - **könnyű brigádok** tartoznak.

A hadsereg több olyan törzssel rendelkezik, amelyek új egységeket hozhatnak létre és képezhetnek ki, már a veszélyeztetettségi időszak alatt is. Háborúban a nemzeti feladatokat végző szervezetek egy része is a hadsereg alárendeltségébe kerül. A közeljövő önkéntes és hivatásos katonákat foglalkoztató hadserege békeidőben - a Légi Mozgékonyosságú Dandár mellett - még néhány, **azonnal mozgósítható alegységgel** fog rendelkezni, amelyek együttesen hadműveleti feladatok teljesítésére is alkalmasak lehetnek.

A nemzetközi együttműködési feladatokból adódóan még az idén egy csökkentett állományú **híradó zászlóalj** kerül a többnemzetiségű hadosztály állományába.

A beruházások, fejlesztések terén a rugalmasságot, mozgóképességet fokozók kapnak elsőbbséget, elsősorban a válságkezelésekben történő hatékonyabb megfelelés érdekében. Ezek elsősorban a Légi Mozgékonyosságú Dandár új, korszerű eszközökkel való felszerelését, valamint a felderítő, parancsnoki, ellenőrző és kommunikációs rendszerek modernizálását jelentik majd.

Szintén a közeljövőben kerül sor a Leopard-2-es harckocsi és a PRTL páncélozott légvédelmi járművek Németországgal történő közös fejlesztésére is.

A struktúra-váltás végére a nehéz fegyverrendszerek számának lényeges csökkentését, a könnyebbeknek pedig jelentős - elsősorban vásárlással történő - növelését irányozták elő.

Mivel a leépítések legnagyobb volumenben a hadsereget érintik, ezért az ezekből eredő és megoldandó, bonyolult szakmai és személyi problémák is itt jelentkeznek legnagyobb számban.

A Királyi Légierő

A légierő átszervezése szintén az új biztonsági követelményeknek megfelelően történik, s döntően ennek függvényében lesz a harci és szállító repülőgépek száma is meghatározott. Ami biztosan tudható, hogy 1991. és 2000 között a békelétszám 30 %-kal csökken. Ennek értelmében a NATO elrendelte az F-16-os harci gépek számának 144-ről 108-ra való csökkentését. Ez kettő századot jelent, amelyen Twenthe és Gizel Rijen légi bázisokon várják 1996-os feloszlításukat.

Egy esetleges konfliktus esetén a polgári légiszállító eszközök igénybevétele a legnagyobb mértékben tervezett.³ A humanitárius feladatok végrehajtására szállító helikoptereket, kisebb repülőgépeket és egy nagy szállító terű repülőgépet terveznek alkalmazni.

A közeljövőben hat F-27-es csapatszállító repülőgépet kettő közepméretű C-130-as Herkulesre és négy könnyebb Fokker-50-es szállító repülőgépre cserélnek ki. A többi három F-27-est a DC-10-es szállító repülőgépek rendszerbeállítása után vonják ki 1995-ben.

A kutatásokban többek között a szállító raj alkalmazási sajátosságai szerepelnek a hadműveletek végrehajtása során.

Személyügyi politika

A fegyveres erőkre vonatkozó létszámleépítés az ezredfordulóig körülbelül 30 %-os lesz, ezért a szociálpolitikai elvekben is új eljárásokat kell kidolgozni a létszámfeletti hivatásos katonákra és polgári alkalmazottakra. Az erre vonatkozó elképzelés *kettő* - szabadon választható - segélyprogramból áll.

Az *egyik* egy szolgálati évvel és beosztással arányos nagyobb összegű végkielégítést jelentene. A *másik* egy, a polgári életbe való beilleszkedést megkönnyítő szakmai tanfolyam, vagy egy új polgári foglalko-

---

3 Hollandia, Belgium és Norvégia között megállapodás szól egymás légi járműveinek háború esetén történő átadásáról.

záshoz szükséges tanulmányok (főiskola, egyetem elvégzése is) költségeit fedezné.

2. A Holland Fegyveres Erők logisztikai rendszerének főbb jellemzői

A védelmi költségvetés logisztikai kiadásokra vonatkozó tételei

Az éves védelmi költségvetésben a logisztikára vonatkozó kiadások egy átfogóbb tételben, az ún. **Anyagi kiadásokban** találhatóak. Ez a széles terület *az alábbi részekből tevődik össze:*

- A katonai rendszer működésének és a gyakorlóterek fenntartásának költségei, amely a legátfogóbb, legsokrétűbb, legtöbb elemet tartalmazó költségvetési tétel. Ide tartoznak a katonai szervezetek és haderőnemek, a más (nem katonai jellegű), de a haza védelmére való felkészülésben részt vevő szervek mindennapi életének fenntartási, működtetési költségei. Magába foglalja az étellemezési-, üzemanyag-, egészségügyi-, ellátási feladatokat, a technikai eszközök vásárlását, rendszerbe állítását és javítását, valamint a szállítások végrehajtását.

- A lakás és energia költségei; melyek *az alábbi összetevőkből állnak:*

épületek, lakások bére, fenntartása; a hivatásos katonák lakbértámogatása, illetve lakáshoz jutásának segítése; a gáz, áram és fűtési díjak; a nagytakarítások bérei; a szolgálati érdekű költözések.

- Az irodai költségek; melybe az irodafelszerelési és íróeszközök, valamint az irodai gépek vásárlása és bérlése, illetve a számítógépes hálózat fenntartása és fejlesztése tartozik.

- A személyi költségek; ide sorolják a bevonuláshoz és állományváltáshoz szükséges technikai eszközök beszerzését és működtetését. Ide tartoznak ezen kívül a Nemzetközi Sportvetélkedők Bizottsága és a fegyverzet csökkentési és leszerelési tárgyalásokon résztvevők költségei.

- A védelmi oktatás költségek és a Védelmi Felvilágosító Iroda költségei; a védelemről szóló könyvek, folyóiratok és filmek, a postai bérmentesítési díjak.

- A nyomtatvány költségek az összes nyomtatványra, illetve a Központi Nyomda és Kiadó Hivatalra fordított összegeket tartalmazzák.

- A folyóiratok tételbe a Fegyveres Erők Központi Könyvtára és a Haderők Orvosi Parancsnoksága Könyvtárának működtetési kiadásai tartoznak. Ezenkívül a szakkönyvek, szaklapok és a védelemmel kapcsolatos tanulmányokat is ide sorolják.

- Károk, veszteségek alatt minden gyakorlat, kiképzés során keletkezett kár, veszteség pótlásának költségeit értik.

- A segélyeket a II. világháborúban kárt szenvedetteknek adott juttatások és a leszerelési tárgyalásokhoz való hozzájárulások képezik.

A logisztikai rendszer felosztása

A logisztika feladatok szerinti felosztása megegyezik a NATO tagországokéban elfogadottakkal, azaz:

LOGISZTIKA

Ellátás	Fenntartás	Eü-i.ellátás	Szállítás
1.csop:élelem	javítás,	megelőzés,	közúti,
2.csop:ruházat	tartalék alkatrészekkel ellátás,	gyógyítás,	vasúti,
3.csop:üzemanyag	eszközök beszerzése,	evakuálás,	vízi,
4.csop:elhelyezési anyagok			légi,
5.csop:lőszer			stb.

A logisztikai rendszernek három szintje van.

A *felső szintű* szakmai vezetés a **Honvédelmi Minisztériumban** található, élén az **Általános Anyagi Ügyek Igazgatójával**, aki tekintélyes létszámú apparátussal dolgozik. Az igazgató felel a logisztikára vonatkozó stratégiai tervek kidolgoztatásáért, a fő irányelvek, követelmények megfogalmazásáért, a haderőnemek szakterületi irányításáért és a közöttük történő koordinációért. Hozzá tartozik a külföldön szolgálatot teljesítők ellátása is. Munkája során együttműködik a szintén miniszter közvetlen alárendelt **Általános Gazdasági és Pénzügyi Igazgatóval**.

A *közép-szintű* végrehajtó szervekhez a haderőnemi parancsnokok törzse tartozik, amelyek felépítése haderőnemenként megegyező, viszont a létszámra vonatkozóan komoly eltérések lehetnek. A parancsnok közvetlen alárendeltségében található az **Anyagi Ügyek Igazgatója** és törzse, amely a haderőnemi törzs által kidolgozott tervek logisztikai vonatkozású részeinek kidolgozásáért és a Központi Szervezet által meghatározott követelmények teljesítéséért felel. Végzi a haderőnemi és szakcsoportok szakági irányítását, meghatározza a haderőnemi készletek megalakítását és fenntartását, ellenőrzéseket rendel el.

A haderőnemek logisztikai feladataik minden szakaszában igen elkülönültek egymástól, amely a felső szinten igen bonyolult koordinálást, a sajátos pedig gyakran átfedéseket eredményez a munkafolyamatokban. Ezt az érintett területek szakemberei maximálisan csökkenteni tervezik, amelyet a fegyveres erők kis létszáma és az ország kis területe is indokol.

A logisztikai feladatokat irányító törzsekben olyan szakellenőrök is találhatóak, akik a polgári vállalatoknál, a gyártás folyamán közvetlenül ellenőrzik a hadiipari termékek (anyagok, cikkek) minőségét.

Békében a haderőnemek önállóan végzik logisztikai feladataikat, a Központi szervezet csak közös gyakorlatok alkalmával végez egyeztetést. (Igy a központi ellátásba is tartozó, pl. üzemanyagok területén.)

A haditechnikai eszközök beszerzését a minisztérium végzi a haderőnemek által felterjesztett igények alapján.

A Királyi Katonai Rendőrség sajátos, félig utalt helyzetű. Ugyanis a működéséhez szükséges alapanyagokat, eszközöket és felszereléseket önállóan kezeli (ruházati anyagok, gépjárműtechnikai anyagok, fegyverek), viszont ellátásilag, fenntartásilag - térítés ellenében - az adott haderőnem valamelyik szervezetéhez utaltak alegységei.

A haderőnemek békeellátásában különböző azonosságok és különbségek vannak:

1. csoport: élelmezési ellátás.

Itt a szárazföldi hadseregnél található eltérés, mivel a laktanya élelmezését a törzshöz tartozó, de polgári személyzet végzi. A másik két haderőnemnél ezt hivatásos katonák pénzgazdálkodást folytatva végzik, szinte teljesen megegyezően a Magyar Honvédségben szabályozottakkal (pénzkeret-gazdálkodás az árúk központi raktárból történő beszerzésére, illetve helyszíni vásárlásokra vonatkozóan.) Érdekességként megemlítendő, hogy a haditengerészet egyes hajóira, mivel esetenként több hónapig is tengeren vannak, elsősorban a fagyasztott élelmiszerek vételezése a jellemző, amelyhez nagyobb mennyiségű (200 db 50 literes hordó) sör is hozzátartozik.

2. csoport: ruházati ellátás

Mindegyik haderőnemnél a központi anyagokkal, felszerelésekkel való ellátást az Anyagi Ügyek Igazgatójának alárendelt törzs végzi. A mosatásokért, tisztításokért pénzkeret alapján fizetnek a haderőnemek szervezetei. A hadsereg katonai szervezeteinél polgári alkalmazottak, míg a légierőnél és a haditengerészetnél hivatásos katonák vezetik az ellátást.

3. csoport: üzemanyagellátás

A haderőnemek ellátását a haderőnemi logisztikai törzs végzi saját raktáraiból. Az élelmezési és ruházati ellátással megegyezően a hadsereg szervezeteinél polgári, a másik kettő haderőnemnél pedig hivatásos katonák az ellátást vezetik.

4. csoport: elhelyezési anyagokkal való ellátás.

Az elhelyezési anyagok szintén központi beszerzésűek, ellátási módzataik az előzőekkel megegyezők.

5. csoport: lőszerrel való ellátás

A lőszer központi beszerzésű anyagnak számít, a haderőnemek ellátását a logisztikai törzs végzi. Mindhárom haderőnem szervezeteinél hivatásos katonák vezetik az ellátást.

A csapat-szintű végrehajtó szervek a logisztikai rendszer alsó szintjét jelentik.

A hadosztály logisztikai szervezeteihez

- kettő ellátó-szállító zászlóalj,
- egy fenntartó zászlóalj és
- kettő egészségügyi zászlóalj tartozik.

A dandár, illetve annak megfelelő szervezetek logisztikai alegységeit az ellátószázad, fenntartó század és egészségügyi század képezi.

A zászlóalj, illetve annak megfelelő szervezetek logisztikája

- ellátó szakaszból,
- fenntartó szakaszból és
- kettő egészségügyi szakaszból áll.

Logisztikai ellátás háborús körülmények között.

A háborús körülmények közötti logisztikai ellátást *kettő csoportra* osztják.

Első csoport:

Honi területen vívott háború esetén az önálló ellátás elve az elsődleges. Lévéen, hogy valamelyik tagország segítsége valószínűsíthető lesz, ezért koalíciós csapatok ellátására is fel kell készülni. (Ez is az egyik oka

a NATO tagországok egyre erősebben jelentkező standardizálási törekvéseinek.)

Második csoport:

Külhonban az erők részei önállóan, illetve más csapatokkal együtt tevékenykedhetnek. Az első esetben a fő elv az, hogy megerősített logisztikai alegységekkel saját magukat teljes mértékben képesek legyenek ellátni. A második esetben pedig az a cél, hogy a közös (esetleg többnemzetiségű) szervezet logisztikai támogató alegységei létrehozásakor a **holland jelleg, részvétel érvényesüljön.**

A haderőnemek logisztikai ellátására való felkészülésében és végrehajtásában a legnagyobb szerepet az **Anyagi ügyek Igazgatója törzse** kapja.

Békében a háborúra vonatkozó tervek logisztikai vonatkozású beoldozásait készíti el, naprakészen nyilvántartja a nemzetgazdaságból bevonuló gépjárműveket és egyéb technikai eszközöket, felügyeli a háborús készleteket, figyelemmel kíséri az ellátási források felhasználhatóságát. Háborús körülmények között a hadsereg érdekében tevékenykedő légiertől a szárazföldi hadsereg látja el.

Háborúban az egész országra és fegyveres erőkre kiterjedő logisztikai ellátási feladatokat a szárazföldi hadsereg-törzs közvetlen alárendeltségében, békében is meglévő NATCO (Nemzeti Ellátó Parancsnokság) végzi.

Az ellátáshoz szükséges készletek - hozzánk hasonlóan - hadászati, hadműveleti szinten széttelepítettek. Érdekesség a laktanyai elhelyezésben lévő egységeknél mutatkozik. Itt ugyanis fő elv, hogy 24 órás működéshez szükséges készletekkel kell rendelkezniük, amelyek egy része lehet laktanyán kívül is elhelyezett.

Következtetések

Hollandia fegyveres erői az átszervezések után az új biztonsági követelményeknek megfelelő kisebb számú, rugalmasabb alkalmazhatóságot biztosító struktúrájú, korszerűen felszerelt haderővé válnak. Ütőképességük kulcsa a jól felkészült, hivatásukat szerető, a szolgálatot önként

vállaló hivatásos és polgári állomány, valamint **a magas szintű logisztika** lesz. A takarékoság, gazdaságosság itt is kiemelt kérdés, elég ha a pénzgazdálkodásra való áttérést vesszük a béke ellátás során.

Sok mindent elérték, megvalósítottak, amit nekünk még a közeli és távoli jövőben meg kell valósítanunk.